

GAVUCHEB

Galerie výtvarného umění v Chebu
Galerie der bildenden Kunst in Eger
Jaro / Frühling 2015

Zastihla je noc. Čeští umělci ve Francii 1938–1945 / Es ereilte sie die Nacht. Tschechische Künstler in Frankreich 1938–1945

Velká galerie / Grosse Galerie

2. 4.–14. 6. 2015

Kurátorka / Kuratorin: Anna Pravdová

Vernisáž ve středu 1. dubna v 17.00.

Středa 22. dubna, 17.00, komentovaná prohlídka s kurátorkou.

Josef Šíma, Zoufalství Orfeova / Die Verzweiflung des Orpheus, 1942, olej, plátno / Öl auf Lnw., 82×65 cm, NG v Praze

F. X. Naske, Fotbalové utkání Angličanů se Slávií v Praze / Fußballbegegnung der Engländer mit Slavia in Prag, 1905; Josef Koudelka, Na kopané / Beim Fußball, 1907

Opus magnum

2. 4.–21. 6. 2015

Kurátor / Kurator: Tomáš Winter

Vernisáž ve středu 1. dubna v 17.00.

Josef Koudelka, Na kopané / Beim Fußball, 1907, olej, plátno / Öl auf Lnw., 85×91 cm, Galerie Kodl

Ondřej Basjuk, Díra ve vzduchu / Das Loch in der Luft

Malá galerie / Kleine Galerie

19. 3.–3. 5. 2015

Kurátor: Radek Wohlmut

Vernisáž 18. března v 17.00.

Balon 1 / Ballon, 2015, malba sazemi / Malerei mit Ruß, papír, 95×65 cm

Jiří Franta, David Böhm: Půlka kapra, žena ve žlutém, výčep a květiny / Halber Karpfen, Frau in Gelb, Ausschank und Blumen.

Malá galerie / Kleine Galerie

7. 5.–21. 6. 2015

Kurátor / Kurator: Ondřej Chrobák

Vernisáž 6. května v 17.00.

Francie byla od poloviny devatenáctého století až do konce třicátých let století dvacátého vyhledávaným cílem českých výtvarných umělců. Jezdili tam za známými mistry, přitahovala je kosmopolitní atmosféra Paříže i bohaté muzejní sbírky. Čerpali tu inspiraci, poznávali nejnovější umělecké směry, snem každého z nich bylo se v Paříži prosadit, uspořádat výstavu, získat uznání pařížské kritiky. S historickým vývojem se povaha česko-francouzských vztahů měnila; za jejich zlatý věk je považováno období mezi dvěma světovými válkami, za jejich dočasný konec pak podpis mnichovské dohody. A právě období bezprostředně po ní mapuje výstavní projekt Zastihla je noc. Čeští umělci ve Francii 1938–1945, představující tvorbu českých umělců, kteří se ocitli ve Francii v pohnuté době druhé světové války. Je to doba, kdy do Paříže z Československa přijíždí nová vlna umělců, ovšem ze zcela jiných důvodů než ty předchozí. Změnily se i priority umělců. Pro mnohé, i ty dosud apolitické, se tvorba stává prostředkem občanské angažovanosti a řada z nich na čas podřizuje svůj talent kolektivnímu zájmu. Většina z nich se zapojila aktivně do propagačních akcí, majících za cíl upozornit na tragický osud jejich země. Mezi zastoupenými autory jsou například Alén Diviš, Edita Hiršová (Tita), Adolf Hoffmeister, Fedor Löwenstein, Jiří Kars, František Matoušek, Antonín Pelc, Josef Šíma, Jan Vlach, Jan Zrzavý, Vítězslava Kaprálová a Bohuslav Martinů... Výstava je uspořádána ve spolupráci s Národní galerií v Praze a Moravskou galerií v Brně, kde se na podzim uskuteční její rozšířená repríza.

Frankreich war von der Mitte des 19. Jahrhunderts bis zum Ende der 30er Jahre des 20. Jahrhunderts ein bevorzugtes Ziel tschechischer bildender Künstler. Sie reisten dorthin, um die bekannten Meister zu sehen, sie wurden angelockt durch die kosmopolitische Atmosphäre von Paris und durch die reichhaltigen Sammlungen in den Museen. Hier fanden sie ihre Inspiration, hier lernten sie die neuesten künstlerischen Richtungen kennen, und der Traum eines jeden war es sich in Paris durchzusetzen, eine Ausstellung zu veranstalten, die Anerkennung der Pariser Kritik zu erlangen. Mit der historischen Entwicklung veränderte sich der Charakter der tschechisch-französischen Beziehungen; als ihr goldenes Zeitalter wird die Epoche zwischen den beiden Weltkriegen angesehen, als ihr vorläufiges Ende dann die Unterschrift unter das Münchener Abkommen. Und gerade die Zeit unmittelbar nach dieser Unterschrift beschreibt das Ausstellungsprojekt Es ereilte sie die Nacht. Tschechische Künstler in Frankreich 1938–1945, welches das Schaffen der tschechischen Künstler vorstellt, die sich in der bewegten Zeit des Zweiten Weltkriegs in Frankreich befanden. Es ist eine Zeit, in der in Paris eine neue Welle von Künstlern aus der Tschechoslowakei ankommt, freilich aus ganz anderen Gründen als die vorangegangenen. Es ändern sich auch die Prioritäten der Künstler. Für viele, auch für solche, die bis dahin apolitisch waren, wird das künstlerische Schaffen zu einem Mittel ihres Engagements als Bürger und eine Reihe von ihnen ordnet auf Zeit ihr Talent dem Kollektivinteresse unter. Die Mehrzahl von ihnen brachte sich aktiv in Propagandaaktionen ein, die das Ziel hatten, auf das tragische Schicksal ihres Landes aufmerksam zu machen. Unter den hier vertretenen Künstlern finden sich beispielsweise Alén Diviš, Adolf Hoffmeister, Fedor Löwenstein, Jiří Kars, František Matoušek, Antonín Pelc, Josef Šíma, Jan Zrzavý, Vítězslava Kaprálová und Bohuslav Martinů...

V rámci výstavního formátu opus magnum nyní prezentujeme dva obrazy pozapomenutých autorů první poloviny 20. století, které jsou zcela výjimečné svým obsahem. Obraz Fotbalové utkání Angličanů se Slávií v Praze namaloval v roce 1905 František Xaver Naske (1884–1959). O dva roky později představil Josef Koudelka (1877–1960) na vánoční výstavě v Praze olej Na kopané, jehož kompozice byla zřejmě Naskovým plátnem ovlivněna. Zatímco u prvního díla nelze s jistotou rozpoznat ani anglický tým, ani jednotlivé hráče, u druhé práce je tomu naopak: jde o zápas S. K. Slavia se Southampton F. C. Díky přesnému zachycení fyziognomie lze na jedné identifikovat slávisty Jana Koška, Richarda Veselého a Jindřicha Baumruka.

Není náhodné, že se oba umělci uchýlili k fotbalovému námětu v momentě, kdy byli osloveni modernismem, který byl se sportem bezprostředně spjatý. V českém prostředí se kolem roku 1900 setkává zejména se zvýšeným zájmem o fotbal, a to například u malířů Miloše Jiráčka a Jana Preislera. Naského plátno i Koudelkův obraz tak představují nejen dosud téměř neznámou epizodu jejich tvorby, ale poskytují i obecnější svědectví o dobovém směřování českého moderního umění.

Im Rahmen des Ausstellungsformats Opus magnum präsentieren wir zur Zeit zwei Bilder von weitgehend vergessenen Künstlern der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts, die wegen ihres Inhalts eine große Ausnahme darstellen. Das Bild Fußballbegegnung der Engländer mit Slavia in Prag malte František Xaver Naske (1884–1959) im Jahr 1905. Zwei Jahre später stellte Josef Koudelka (1877–1960) auf der Weihnachtsausstellung in Prag das Ölgemälde Beim Fußball vor, dessen Komposition offensichtlich durch Naskes Leinwand beeinflusst war. Während man bei dem ersten Werk weder das englische Team noch die einzelnen Spieler mit Sicherheit erkennen kann, ist das bei der zweiten Arbeit anders: hier handelt es sich um ein Treffen des S. K. Slavia Praha mit Southampton F. C. Dank der genauen Erfassung der Physiognomie lassen sich auf dem Bild die Slavia-Spieler Jan Košek, Richard Veselý und Jindřich Baumruk identifizieren. Es ist kein Zufall dass die beiden Künstler sich dem Fußballthema in dem Moment zuwandten, als sie vom Modernismus angesprochen wurden, der mit dem Sport unmittelbar verbunden war. Im tschechischen Milieu um das Jahr 1900 treffen wir vor allem auf ein erhöhtes Interesse am Fußball, und zwar zum Beispiel bei den Malern Miloš Jiránek und Jan Preisler. Naskes Leinwand und auch Koudelkas Gemälde stellen so nicht nur eine bis jetzt fast unbekannt Episode ihres Schaffens vor, sondern bieten auch ein allgemeineres Zeugnis der Zielrichtung der tschechischen modernen Kunst jener Zeit.

Ondřej Basjuk (1983), nedávny absolvent ateliéru Vladimíra Kokolii na pražské Akademii výtvarných umění, patří mezi nejvýraznější umělce své generace. Přestože bývá vnímán hlavně jako malíř, vyjadřuje se také kresbou, fotografií, prostřednictvím ready-mades a využívá i nová média. A v poslední době začal například vytvářet drobné sochy z mastku. Podobný mix médií najdeme i na výstavě v Chebu. Ta však dokládá, že jeho přístup k tvorbě je v základě konceptuální. Její název Díra ve vzduchu odkazuje k letákovým balónům, využívaným v době studené války jako nosiče zpravodajských informací z demokratické zóny. Na jedné straně jde o prozaický popis stavu, kdy balón naplněný lehkým plynem vytváří reálnou mezeru ve vzdušné hmotě, na straně druhé o odkaz na „díru v systému“, kterou k nám přicházely informace ze svobodného světa. Není samozřejmě náhoda, že Ondřej Basjuk připravil tuto výstavu právě pro Cheb, bývalou „pevnou hráz socialismu a míru“. Právě spojnice Chebu a Domažlice, kde se narodil, tvoří onu pomyslnou linii, přes níž diverzantské balóny přelétávaly.

Ondřej Basjuk (1983), der vor kurzem das Studium am Atelier Vladimír Kokoilia an der Prager Akademie der bildenden Künste abgeschlossen hat, gehört zu den markantesten Künstlern seiner Generation. Obwohl er hauptsächlich als Maler wahrgenommen wird, drückt er sich ebenfalls durch Zeichnung und Fotografie oder mit Hilfe von Ready-mades aus und verwendet auch die neuen Medien. Und in der letzten Zeit hat er beispielsweise begonnen kleine Skulpturen aus Speckstein zu schaffen. Einen entsprechenden Mix an Medien finden wir auch in der Ausstellung in Eger. Diese ist jedoch ein Beleg dafür, dass seine Herangehensweise an das Schaffen im Grunde genommen konzeptuell ist. Ihr Titel Das Loch in der Luft verweist auf die Flugballons, die in der Zeit des Kalten Krieges als Träger geheimdienstlicher Informationen aus der demokratischen Welt verwendet wurde. Auf der einen Seite geht es um eine prosaische Zustandsbeschreibung, wo der mit leichtem Gas gefüllte Ballon ein reales Loch in der Luftmasse bildet, auf der anderen Seite um einen Verweis auf „das Loch im System“, durch welches Informationen aus der freien Welt zu uns in die Tschechoslowakei gelangten. Es ist selbstverständlich kein Zufall, dass Ondřej Basjuk diese Ausstellung gerade für Eger gemacht hat, dem einstigen „festen Damme des Sozialismus und des Friedens“; es handelt sich nämlich gerade um die durch diese Stadt und durch seine Geburtsstadt Domažlice/Taus gebildete Linie, die von diesen „Diversanten-Ballons“ damals überflogen wurde.

Duo Jiří Franta – David Böhm obsesivně prověřuje a překračuje hranice kresby. Rozpoznatelný je nejen rukopis jejich kreseb, na nichž pracují zpravidla oba paralelně či na přeskáčku, ale rovněž performativní přístup, který rozšiřuje klasické dvourozměrné médium o další dimenzi: čas. Obvykle bývá stejně důležitý výsledek jejich práce jako proces, kterým k němu dojdou. Strategicky si staví nejrůznější, často zcela absurdní překážky a omezení, které narušují virtuozitu kresebné linky. V případě současné výstavy se rozhodli pracovat s vybranými obrazy ze sbírkového fondu GAVU. V galerijním prostředí rámy obrazů pomáhají vnímat malbu jako autonomní celek, oddělený nejen od sousedících obrazů, ale rovněž od okolní reality. Franta a Böhm postupují přesně opačným směrem. Kresbou přímo na zeď galerie navzájem propojí a nově interpretují zdánlivě nesourodá díla různých autorů a stylů. Na jedné straně tak poruší galerijní tabu, na straně druhé odhalí potlačované procesy vnímání, odehrávající se chtě nechtě v imaginaci každého diváka.

Das Duo Jiří Franta – David Böhm überprüft und überschreitet in obsessiver Weise die Grenzen der Zeichnung. Deutlich erkennbar ist nicht nur die Handschrift ihrer Zeichnungen, an denen sie in der Regel parallel oder abwechselnd arbeiten, sondern ebenfalls die performative Herangehensweise, die das klassische zweidimensionale Medium um eine weitere Dimension erweitert: um die Zeit. Gewöhnlich ist das Ergebnis ihrer Arbeit ebenso wichtig wie der Prozess, durch den es zu ihm kommt. Strategisch setzen sie sich die verschiedensten, häufig völlig absurden Hindernisse und Beschränkungen, die die Virtuosität der zeichnerischen Linie stören. Im Fall der jetzt stattfindenden Ausstellung habe sie sich entschieden, mit ausgewählten Bildern aus dem Sammlungsbestand der Egerer Galerie der bildenden Kunst (GAVU) zu arbeiten. Unter den Bedingungen einer Galerie tragen die Bilderrahmen dazu bei, die Malerei als autonomes Ganzes wahrzunehmen, das von den benachbarten Bildern getrennt ist, aber ebenso von der umgebenden Realität. Franta und Böhm gehen genau in die entgegengesetzte Richtung vor. Durch die direkt auf die Wand der Galerie aufgebrachte Zeichnung verbinden sie scheinbar ungleicherartige Werke unterschiedlicher Autoren und Stile miteinander und interpretieren sie neu. Auf der einen Seite verstoßen sie so gegen ein in der Galerie geltendes Tabu, auf der anderen Seite enthüllen sie unterdrückte Prozesse der Wahrnehmung, die sich gewollt oder unwillkürlich in der Imagination eines jeden Betrachters abspielen.

David Böhm, Hlava v hlavě / Der Kopf im Kopf

Museum Café
2. 4.– 27. 9. 2015

Ilustrace z knihy Hlava v hlavě / Illustration aus dem Buch Der Kopf im Kopf

David Böhm (1982) patří ve dvojici s Jiřím Frantou ke špičce českého výtvarného umění, ale také je jedním z nejuspěšnějších ilustrátorů knih pro děti. Dokládá to i kniha Hlava v hlavě (vydalo ji nakladatelství Labyrint), kterou vytvořili spolu se spisovatelem Ondřejem Buddeusem. Ta loni ve své kategorii posbírala všechna nejvyšší možná ocenění, tj. ceny Magnesia Litera, Zlatá stuha České sekce IBBY 2014 i Nejkrásnější kniha roku. Hlava v hlavě je nevšední a originální publikací, první českou „hlavopedií“. Dětskému čtenáři nápaditou a hravou vizuální formou pomáhá pochopit základní skutečnosti týkající se hlavy, mozku a jeho fungování. Výsledkem je vizuálně nápaditá a poetická kniha, spojující humor, zábavu i poučení, v níž na všetečné dětské otázky odpovídají např. neurolog, boxer či detektiv.

David Böhm (1982) gehört im Doppel mit Jiří Franta zur Spitze der tschechischen bildenden Kunst, ist aber auch einer der erfolgreichsten Kinderbuchillustratoren. Das belegt auch das Buch Der Kopf im Kopf (herausgegeben vom Verlag Labyrint), das er zusammen mit dem Schriftsteller Ondřej Buddeus schuf. Dieses sammelte im vergangenen Jahr in seiner Kategorie alle höchsten Preise ein, d. h. den Preis Magnesia Litera, das Goldene Band der Tschechischen IBBY-Sektion 2014 und die Bewertung als Schönstes Buch des Jahres. Der Kopf im Kopf ist eine außergewöhnliche und originelle Publikation, die erste tschechische „Kopfpedia“. Dem kindlichen Leser hilft es in einfallsreicher und spielerischer visueller Form die grundlegenden Tatsachen in Bezug auf den Kopf, das Hirn und sein Funktionieren zu verstehen. Das Ergebnis ist ein visuell ideenreiches und poetisches Buch, das Humor, Spaß und Lernen miteinander kombiniert und in dem auf vorwitzige Kinderfragen Antworten gegeben werden, zum Beispiel von einem Neurologen, einem Boxer oder einem Detektiv.

Václav Špála ve sbírkách GAVU Cheb / aus den Sammlungen der GAVU Cheb

Výstava z depozitáře / Die Ausstellung aus dem Depot
28. 4.– 6. 9. 2015

Kurátor / Kurator: Marcel Fišer

Les / Wald, 1927, olej na plátně / Öl auf Lnw., 73 x 60 cm

Stálé expozice / Dauerausstellungen

Gotika / Die Gotik

Kurátorka / Kuratorin: Michaela Ottová

Moderní umění / Moderne Kunst

Kurátoři / Kuratoren: Marcel Fišer, Ondřej Chrobák

Přednášky

Probíhají vždy ve středu od 17.00 v kavárně. Vstupné 40 Kč, členové klubu zdarma.

Michaela Ottová, Umění doby Lucemburků

15. dubna, 27. května, 17. června

Richard Biegel, Dějiny barokní architektury

8. dubna, 20. května, 3. června

Dva pedagogové pražského Ústavu pro dějiny umění FF UK Dr. Richard Biegel a Doc. Michaela Ottová budou pokračovat ve svých dlouhodobých přednáškových cyklech. Michaela Ottová se bude věnovat různým aspektům umění na dvoře Lucemburků – Karla IV., Václava IV. a Zikmunda Lucemburského. Richard Biegel se dostal až na počátek vrcholně barokního období u nás, kterému budou věnovány následující tři přednášky.

Michael Zachař, František Kaván

13. května

František Kaván, Na vzduchu domova, 1895

František Kaván (1866–1941) je vedle Lebedy a Slavička považován za nejvýznamnějšího z Mařákových žáků. Po realistických začátcích se v letech

Galerie výtvarného umění v Chebu

Galerie der bildenden Kunst in Eger

příspěvková organizace Karlovarského kraje
náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb
T: +420 354 422 450, F: +420 354 422 163
info@gavu.cz, www.gavu.cz

Otevřeno / Geöffnet: úterý–neděle / Dienstag–Sonntag 10.00–17.00
Vstupné / Eintritt: 70 / 40 Kč (senioři od 60let, studenti SŠ a VŠ, ZTP / Senioren ab 60 Jahre, Studenten, Schüler ab 16 Jahre und Behinderte mit Ausweis) / 10Kč (žáci ZŠ / Schüler bis 15 Jahre)

Přednášky / Vorträge: 40 Kč, pro členy galerijního klubu zdarma / Klubmitglieder frei.

1895–1899 obrátil k symbolismu poté se vrátil k čistě krajinomalbě, kterou zachycoval pomocí impresionně laděného realismu. Michael Zachař je autorem jeho monografie (2009).

Zbyněk Černý, Barokní malíř Eliáš Dollhopf

10. června

Eliáš Dollhopf (1703–1773) byl nejvýznamnějším regionálním malířem pozdního baroka. Podílel se na výtvarné podobě desítek kostelů západních Čech. Usadil se v Horním Slavkově, jeho životním dílem je fresková výzdoba kostela Zvěstování Panně Marii v klášteře premonstrátů v Teplé.

Adam Hnojil, Nazaréni

29. dubna

V cyklu přednášek věnovaných umění 19. st. se Adam Hnojil bude zabývat směrem, který vznikl jako iniciativa několika německých studentů v Římě na začátku 19. st. Jejich cílem byla obnova umění nesená křesťanskými ideály, inspirovali se gotikou a ranou renesancí. Z našich umělců k němu patřili Josef Führich a František Tkadlík.

Josef Führich, Pane, zachraň mne! (Kristus na moři), 1832, olej na plátně, OG Liberec

Středý v GAVU

Pokud není uvedeno jinak, akce se konají vždy ve středu od 17.00.

1. dubna	Zastihla je noc. Čeští umělci ve Francii 1938–1945	vernisáž
8. dubna	Richard Biegel: Dějiny barokní architektury	přednáška
15. dubna	Michaela Ottová: Umění doby Lucemburků	přednáška
22. dubna	Anna Pravdová: Zastihla je noc	komentovaná prohlídka
29. dubna	Adam Hnojil: Nazaréni	přednáška
6. května	David Böhm, Jiří Franta: Půlka kapra, žena ve žlutém, výčep a květiny	vernisáž
13. května	Michael Zachař: František Kaván	přednáška
20. května	Richard Biegel: Dějiny barokní architektury	přednáška
27. května	Michaela Ottová: Umění doby Lucemburků	přednáška
3. června	Richard Biegel: Dějiny barokní architektury	přednáška
10. června	Zbyněk Černý, Barokní malíř Eliáš Dollhopf	přednáška
17. června	Michaela Ottová: Umění doby Lucemburků	přednáška
26. června	Obic, X-Dog (v rámci festivalu Graffiti Boom)	vernisáž

MINISTERSTVO KULTURY

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu ČR.
Titulní strana / Titelseite: Alen Diviš, Pod střechami Paříže / Unter den Dächern von Paris, 1942, olej, platno / Öl, Lnw., 65 x 85 cm, Národní galerie v Praze